

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. BIRALYI URISÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 6. Augustusb. 1788.

Hadi - Történetek és Környüállások.

Mit tsinál Márs ? A' leg-jobb és tanultabb hadi dakozó férfiak közül Svéd-országból 35-ezer fegyvereseket állított-ki a' szárazon a' Muszkák-ellen; a' Tengeren-is olly nagy erőt nyújtott ezeknek, melyről a' tartatik, hogy Svéd-ország soha nagyobb Tengeri hadi erővel ki-nem állott; Hát tsak ugyan nem tréfa a' Svédnek a' Muszkával való dolga? Ennek igazságát; hogy t. i. a' Svédok és Muszkák között a' háború már a' m. h. 11-dikén tsalhatatlanul el-kezdődött légyen, minden kétségen ki-

vül helyheztesik a' közönséges Levelek. Ezen háborunak alattomban való öztönözö okait fel-felzegetni, annál inkább nem a' mi dolgunk, mennél bizonytalanobbak azok. Kik a' Fejedelmek viselt dolgainak le-írásában esmeretesek: a' Muzka és a' *Svédek* hajdani és mostani állapotját tudják, és az egész Europai környülállásokba tsak fél-szemmel is belé-tekinthetnek, azok ítéljenek ugy a' dolgról a' mint tetszik, mig mi a' Publikum' ítéletével kedveskedhetnénk; 's addig-is — némely külső Levelekből bizonyosnak olvasuk, hogy a' Svédek Párisból egynéhány milliomat vettek a' múlt hónapban; mely pénzről azt itélik, hogy nem Frantzia pénz, söt némelyek szinte azt-is akarják erősiteni, hogy a' *Mahumed* mostan fel-nyitott titkos kints társzából való vólna. Akár hogy légyen a' dolog, elég az, hogy Svétzia és Muzka-ország között elkezdödött a' háború. — *Otzakovat* a' Muzkák talpig le-égették; és a' Török Tengeri fő Vezért, kétfzeri meg-verettetéséből meg-maradott fótas hajójából álló Sergével edgyütt, most 3-dikszor-is megverték, és ujjonnon 6 hajójit el-fogták. Ezen történetnek hire éppen tegnap érkezék Bétsbe; azért a' dolog' bővebb le-írását vagy meg-tzáfolasát ide hátrébb fogjuk meg-látni, minekutánna a' második Tengeri Muzka gyözedelemhez ezt-is hozzá adnok: t. i. Midön a' *Kapután Bafsa* látta vólna, hogy az ő Vezéri hajóját a' Muzkák fogságából ki-szabadítani tellyes lehetetlen vólna, az azon lévő fél-höld tzimerét, mellyel tsak a' Török Vezér hajó egyedül szokott ékeskedni, le-szakasztotta és a'

Tengerbe vetette, hogy az a' Muzsikáknak fogságába ne essék; de ezt észre-vévén a' Muzsika Hajós Tisztek, kezdék azon tizmert a' Tengerbe halálfizni; mellyet szerentséfen meg-is találván, ugyan azon Kurir, ki ezen gyözedelmi hirt Pétersburgba vitte, ezt-is el-vitte magával. — Mig hátrább a' Lembergi és Pétersburgi Levelek-szerént többet és bizonyosabbat irhatnánk ezen részről — lássuk

Brafsóból Jul. 24-diken költ Levél. Kedves Ur! Ez előtt 4-ed nappal küldött Levelemben irtam vala, hogy Jul. 19-dikén a' Bozzán és az Ó-sántzban a' miéink a' számos Törökséggel tsatáztak; most már többetske környülállással irhatom, hogy azon két Kompániák, mellyek az Ó-sántzban 4000-ig való Törököktől meg-támadtatának, vóltanak ezek: az Orosz gyalog Regimentből a' Kapitány *Tukás* Kompániája, és az Oláh gyalog Regimentből egy Kompánia; ezen kívül vólt véllek 2 tüzg Székely Húszárság. Ezek már az előtt hallották vólt, hogy a' Török közel 20-ezerből álló számmal érkezett-meg, és azt gondolván hogy az egészlen rájok fordult, még előre el-tsüggedtek; óltalmazták ugyan ök magokat a' meddig lehetett: de a' 4000 Török le-vágott az Oláh Kompániából 1 Hadnagyot, 1 Zászló-tartót és 63 köz-embert; a' *Tukás* Kompániájából pedig el-estének: 1 Zászló-tartó és 29 köz-legény, egy Fő-Hadnagy pedig sebbe esett. Ezen kívül esett-el 3 Székely' ágyus legény; egy Feltser, és egy Furirlitz. A' meg-sebeledteknek számát nem tudhattam-meg, hanem már a' Törökök a' fejeket bé-tarisnyálták vala, és fokakat rab-szizzjakra fűztek vala a' mi katonáinkból, mikor a' *Szávoja* Drago-

nyofok segítségre érkezének; ezek a kely Húszárokkal edgyütt nem tsak a' rabokat szabadították meg, hanem a' Törökökből többet fázánál le-vágván azokat vízfíza-verték. Ugyan azon napon a' törökségnek több része a' Bozzán megtamadjja a' mü határ-örizetiünket, (*Komándonkat*) már Zászlóit fel ütvén, egy ágyuval két tüzet adott vala a' miéinkre, midön a' mi ágyuzóink (*Artilleristáink*) jól tzelozván, ugy találák az ő ágyujokat löni, hogy a' tsöje fel-haladott: más ágyut szegezének-ki a' Törökök, de ezzel-is alig löhetének kétszer a' Törökök, midön a' mi ágyus mesterünk (*Pikszmájszter*) azt jól tzelozott lövése által ösve laposítá; a' 3-dik Török ágyunak pedig a' tengelyét el-törvén a' mi ágyu-gollyóbisunk, a' földre le-esék a' tsöje, és a' Törökök eger-fából kezdenek annak hirtelen tengelyt faragni, hogy még ellenünk hasznát vehessék. Ekkor látván a' miéink, hogy a' Törökök ágyui meg-szüntek, és hogy meg-háborodásban vagyon az ellenség az ágyuk miatt; megzudul mind a' gyalog 's mind lovas Székelység és a' *Toskána* Húszárok, kéredzeni kezdenek-ki a' Sántzból, hogy mehelsenek az ellenségre; mert most ideje: de az Obester *Schultz* az örizetnek Komendánfa, nem akarta őket erefzteni; a' Húszárok Májorának-is vala kedve az útközetre, de nem akarta engedni a' Komendáns. Egyszer a' Májor magát gondolván, dobot perdített, trombitát fútat, renbe szedi a' legénységet, 's meg-indulnak elől a' gyalogok, után a' Húszárok, vinni kezdik magokkal a' 6 fontos gollyóbisu ágyukat, 's hajgálni kez-

dik belöle a' Törököket, melyet az Obester *Schultz-*
is látván ; így szólt. „ No csak rajta legények
ha meg-indultatok ! — — — — —

Valósággal csak hirtelen úgy annyira meg-is zava-
rodának a' Törökök, hogy felejtván a' tüzelést,
nyakra före futásra vevék a' dolgot, kiket a' mi
Húszáraink, az úgy nevezett *Leány-mezőn* végig ke-
getvén, azok közül sokat le-aprítottak, itt a' mié-
ink közzül csak 4 esett-el, 5-tön kaptak sebeket.
Itt a' Törököktől a' miéink el-fogtak 4 ágyukat, egy
bombi-hányó mo'sár ágyut, két puska-porral és
bombikkal terhelt szekereket, 50 - lovakat ; sok
pénzt, drága fegyvereket és öltözeteket : az el-fo-
gott Törökök között találtatott kettő olyan, a' kik
magokat *Háromszéken* születeknek mondják lenni ;
ezeknek szava szerént a' Törököknek fő - tzeljok
Brafsóra vagyon intézve. Ezen tsata után minden
nap halljuk, hogy majd edgyik 's majd a' másik
Palsusra szándékozik az ellenség rá - ütni : innen
Brafsóból erősen költözködnek a' Kereskedők bej-
jebb az Országba *Medgyes*-felé. *Háromszéken* a' bú-
za igen szép, de azt gyakran a' katonáknak otthon
maradott feleségeik félelmek között aratják ; sőt
mikor az ágyuzást hallják ; el-is szaladnak a' ha-
tárról. Most több ujsággal nem kedveskedhetem
míg ismét valami nem történik.

A' Fő-Hadi-Tanátsból ki-adatott jelentések itt
következnek : (**) 'Az Erdélyi Tábornak Fő-szállásá-
ról Jul. 22-dikén költ. Az Obester *Horváth* keze a-
latt lévő Kapitány *Hueber*, edgy osztály gyalogok-
kal *Grózeft* nevü Falunál állván ; Jul. 14-dikén,
mint-

mintegy 1000 Törökök által, egyszersemind három-
 felől meg-támadtatott; ugymint balról az *Oknai* út
 mellett lévő erdéből, jobbról az *Ójtoz* vize mellől,
 szemben pedig a' Spanyol-kapu (*Slagbaum*) felől.
 A' Spanyol-kaput, melyet egy Káplár keze alatt
 12-legények őriznek vala, a' dühösen rohanó ellen-
 ség ki-nyitá, és jól-lehet ezen 12-legény a' kapu
 ki-nyitókat el-lövöldözé; még-is az ellenségnek fele-
 sen érkezése miatt, ezen 12 legénynek hátra kelle-
 magát, szüntelen tüzelve, a' többihez húzni. Az
 alatt Kapitány *Huebernek* egész Kompániája, mely
 apróbb vigyázatokra széllyel vala rendelve; magát
 öszve-húzván; a' Kapitány *Krisztiáni* Kompániájából
 segítségre ide közel egy hegy alá rendelt tüzeggel
 edgyütt, a' Falu megé, a' hol Kapitány *Krisztiá-
 ninak* több katonái valának, hátra vonúlt; hogy
 itten az *Obester Horváltól* küldendő segítséget el-
 várja. A' segítség jó idején meg-is érkezék; mely
 állott egy osztály *Gyulai* Regimentbéliekből, ugyan
 annyi gyalog Székelyekből, 3 ágyukból, *Toskána*
 és Székely Húzárokból: ezek az ellenségnek nem
 csak vitézül ellent állottak, hanem azt meg-is fu-
 tamtatván, a' Húzárok *Tillippeft* és *Ojoneft* nevű
 Falukon keresztül két óra alatt kergették; tovább-
 is kergették volna, ha hé-nem estveledett volna.
 Az ellenség közül *Grozéftnél* 11-gyen maradtak hal-
 va, de a' kergetésben sokkal többen hüllottak - el.
 Részünkrol a' *Toskána* Húzárok közül Kapitány
Hertelendi meg-sebesítettet, egy Stráfamesterrel, és
 azon alóll még 5 legénynek edgyütt; hálva csak
 edgy esett el, más 3 lovak; 4 lovak pedig meg-sebe-

sültek. Obester *Horváth* közönségesen mind a' lovakat 's mind a' gyalogokat meg-ditsérte; nevezetesen pedig Májor *Lajost*, Kapitány *Hertelendit*, és az ágyus Fő-Hadnagy *Gabelkovent*. Minekutánna az ellenség közel 5000-re szaporadott volna, Jul. 16-dikán reggeli 9-órákor ismét rá-ütött a' miéinkre, hogy az elébbeni meg-szalasztásért bosszút álljon; erre nézve a' Spáhifok olyan vakmerő-képpen nyargaltak-fel a' hegyre, és támadták-meg a' miéinket, hogy kevésben múlt-el, hogy Kapitány *Huebertet* a' többtől el-nem szakasztották. Ezen lármára Obester *Horváth* egynéhány rendben elő ugratott, és az ellenséget kétfézer vízfőz-verte; de harmadikszor olyan valaméreképpen rá-ütött a' miéinkre, hogy egézlén a' mi Táborkhoz jövén, egy 6 fontos, és egy 3-fontos gollyóbifú ágyuinkat el-vették: ekkor is Obester *Horváth* által az ellenség nem csak vízfőz-veretett, hanem egézlén el-üzettetett; sőt a' már el-prédált 6-fontos gollyóbifú ágyut-is vízfőz-vette, a' 3-fontosot csak ugyan el-vitte az ellenség; és vízfőz húzta magát *Ojoneston* keresztül 3 órányi járó földre. Obester *Horváth* tudván hogy a' Törököknek némely lovagjaik *Bogdánycsnél* lesben maradtanak, nem ítélte bátorságosnak őket tovább kergetni, hanem *Gyilkosnál* Táborba szállott. Ezen egézlén tsatában részünkről maradtanak halva, Székely-gyalog Hadnagy *Ergartner*, és a' Stráfamestertől le-felé számlálván az ágyusokkal edgyütt 54 ember: meg-sebefítettett 16; és el-fogatott 6. Az ellenség halva hagyott a' tsata-helyén 16-tot, kik között egy szeretsen-is találtatott, de fokkal többet vitt-el magával a' miéinknek szemeláttára, nevezetesen 3 szekeret halottakkal egézlén meg-terhelve vittek-el, úgy hogy leg-alább százra lehet tenni az el-esett Törököknek számát, a' sebeseiken kívül. —

A' *Bánátusi Táborból Mehádiából* Jul. 20-dikán költ: A' mi *Homolitzában* lévő Szabad-fergely, gyakran *Krotzkában* nyúghatatlanítják a' *Belgrád*-felé menő gabonás szekereket; 20-dikban *Belgrád*-hoz

hoz közel 5 meg-terhelt tevüket fogtanak-el; követ-kezendő napon pedig 200 Törököknek őrizete alatt 30-szeker gabona vala Belgrád-felé útban; ezen 200 Törökök közül a' mi Szabad-fergeseink egy-néhányat el-ejtvén, és némelyeket el-fogván, a' többit el-kergették, a' 30 terhelt szekereket pedig prédául el-hozták.

A' Horváth-országi Tábortól Tserovliániból Jul. 22-dikén költ: Divusfa nevű Falunál 21-dikén hajnalban mintegy 2-ezerből álló Törökség, szandekozott az Unna-vizén által jöni, és a' mi tartományainkba bé-ütni: de az innetső parton lévő Kapitány Kittner, a' ki már ez előtt *penzioval* nyugodalomra vala botsátva; és most önként vett szolgálót, 150 *Határnokokkal* (*Gränitzer*) olyan Vitézül ellent-állott, hogy a' vizen által-jövő Törökök kétszer vízfőz-zerettek, harmadikszor pedig másfél óráig tartott tsata után egészlen el-üzettek, úgy hogy többé az által-jövetelt nem-is próbáltak. Részünkről itten még csak sebet sem kapott edgy-is; a' Török pedig holtakat és sebesedteket vittek-vízfőz-magokkal. — Meg-hallván a' Likánerek Obestere Fröhlich, hogy a' Törökök, az Unna-vizének mellyékén, 300 fegyveres Népek fedezése alatt keményen aratnának; tehát egy 200-gyalogokból, 50 Szabad-fergesekből, és némely Stutzosokból álló Sereg azok ellen ki-küldött: maga pedig az Obester egy Osztályal távulról azoknak fedezésére indúlt. A' Törökök ugyan mihelyt a' miénket közelíteni látták; mingyárt sietséggel azon igyekeztenek, hogy gabonáikat hajókra rakhassák, és azokkal el-indulhassanak: de a' miénk meg-érkezővén, mind a' parton mind már a' hajókban lévőket meg-támadták, és azokat mind addig kergették, míg a' *Navula* Várából jövő Török ágyu-gollyóbifok engedtek. Ezen alkalmatossággal részünkről csak 1 legény esett-el, és 6-ton sebesülték-meg; az ellenség részéről 6-ton a' parton halva maradtak, és a' mint azután meg-tudatott, itten mind ölzve 40 Törökök vesztettek életüket. A' gabonával terhelt hajók közül

a' miéink 20-at el-rontottak el-meritettek. → A' *Dubitzai* Török Táborból Jul. 20-dikán délben mint; egy 3000 - ből álló Sereg, gyalog és lovas e-
 legy, a' *Tserkvini* fogadóval által-ellenbe, az er-
 dőn által az Unna-vize-partjára érkezék — egynéhány
 százan közüllök a' vizen által-jövének, a' több rész
 pedig a' túlsó parton marada: a' mi szélső vigyá-
 zataink az ellenségnek nagy száma előll hátra hú-
 zák ugyan magokat; de midőn az ellenség akarná
 őket kergetni, a' mi Sántzainkból arányozott ágyu
 lövések által visszazárítotték. Az alatt a' *Gré-
 fen* Húszárok és a' *Valdek* Dragonyosok öket üző-
 be vévén, a' vizen ismét visszazárítotték; a' hon-
 nan a' többivel edgyütt a' mely úton jötenek va-
 la, azon ismét el-takarodának. Itten részünkről,
 a' *Kinszki* könnyü-lovas-sergebéli Fő-Hadnagy *Dol-
 ner*, és még 6 Húszárok estenek-el; az ellenség ré-
 széről csak edgy maradt a' tsata helyén hal-
 va, minthogy a' többit el-vitték, kiknek számokat
 nem lehet meg-határozunk, a' kik más napon a'
 Török *Dubitzai* határon el-temették.

A' *Tóth-országai* Tábortól *Podvinból* Jul. 23-dikán
 költ: A' Bródi Határnokok 3 Török-hajókat, 2
 tsolnakokat, és egy hajóra épült malmot hoztanak
 el *Pétervárad* tállyán a' túlsó partról. — A' *Musz-
 ka* és *Tsászári*-edgyesült Tábortól *Khotzim* mellől Jul.
 24-dikén költ: Részünkről 3 Bättériákról, a' *Musz-
 kák* részéről pedig kettőről, melyek 21-dikre vir-
 radó éjtzakán *Khotzim*hoz közelebb nyomúltak,
 rendre egész viradtig ostromoltatott azon Város,
 reggel pedig a' Bráhai Bättériák kezdték-el az á-
 gyuzást; 22-dikre virradólag hasonlólul rendre egész
 éjtzakán meg-nem szünt az ostromlás, reggelre kel-
 ve hasonlólul képpen a' Bráhai ostrom folytattatott:
 melyre az ellenség ezen napon Tábortát a' *Sorom-
 pók* mellől fel-fedvén, azt a' *Jafsi*-felé nyiló kapu
 előtt, a' Vár és a' külső Város között lévő térség-
 re (*Glacis*) verte-fel. 23-dikra virradólag, a' Brá-
 hai ágyuzásnak fedezése alatt 5 ostromló Sántzok
 (*Bättériák*) mozdultak közelebb a' Várhoz. Ezen

éjtzakán 12-óra tályban, a' Muszka Kapitány *Bukavetzkus* ágyuzásakor Bráhától egytizersmind 2 hubitzák, (Bombik) esvén Khotzim Várában egy házra, azon ház meg-gyúlt; a' gyakor ágyuzás miatt pedig a' tüzet nem ölthatván, tsak nem az egész felső Vár, nevezetesen pedig a' Magazin, a' mal-mok, a' Fegyveres-ház, és a' Basának lakó-helyei, fok ezekhez tartozó épületekkel porrá és hamuvá égének: ifzonyu vólt a' Várbélieknek kiáltását és líköltozását halgatni; kiknek egyéb nagy káraik kö-zött, fok lovaik, szarvas és apróbb marháik égte-nek-el. Ezen kívül el-égtének a' Vár-fokain az á-gyuk körül lévő Sorompók, el-sültének a' mi tüze-lésünk által az ott heverő töltött ágyuk, meg-gyúl-tanak az ágyuknak töltésére ki-rakott puska-poros-tonnak, mely által az óltalmazó Sántzban-is fok kár esett. Mig a' Várban ezen égés vólt, az alatt nekünk minden Battériáinkról serényen folyt az á-gyuzás; hogy az ellenségnek az égés által kapott rémuléfe és bolyongáfa, az ostromlás által kétfé-reztessék. 23-dikban ismét egész napon folyt a' mi ágyuzásunk, hogy az ellenség ne érkezzék a' meg-romlott Báftyákat helyre állítani: 24-dikre virradolag egész éjtzakán ismét nem szünt-meg 5 Battériáink-ról az ágyuzás. Ezen négyszer 24-óra alatt foly-tatott ostromlásban az ellenség-is szüntelen ágyuzott a' Várból mi-reánk; nem olyan sűrűn mint a' mié-ink, de fokkal nagyobb ágyukkal: a' mi Elöl-já-ró-ink pedig olyan jól tudtak vigyázni a' Várbéli á-gyuknak arányozására, mind a' Battériáknak ké-fzítettéfe alatt, mind pedig a' tüzeltetés alatt, hogy részünkről ezen idő alatt tsak két legény esett-el, edgyik a' *Kévenhüllori*; a' málik pedig a' *Barkó* Seregből; meg-sebesültek pedig 2 *Barkó* Lúszárok, és egy *Kaunitz* Sergebéli gyalog köz-ember, Eddig vagynak a' Fő-Hadi-Tanátsnak jelentéfei. (**)

A' közelebb érkezett leg-nevezetesebb Tudostáfók.

A' F. Ts. és Királyi titkos-tanáts' petsétes Le-velet hordó Követje, a' Nemes Magyar Királyi

Testőrző Vitézek' Sergebéli Hadnagy *Berndtfalvi*
Bertránth Menyhárt Ur, a' múlt Szombaton érke-
 zék-meg *Péttersburgból*, Ezen Kabinét Kurir Urnak
 a' múlt h. 21-dikén kelletik vala *Péttersburgból* ki-
 indulni; de ugyan ezen napon¹ egy örvendetes hír
 érkezvén-meg a' Báltikum Tengerén a' *Mársfal* edgyütt
 hajókázó *Orosz Neptunujtól* Péttersburgba, ezen *Ku-
 rir* Ur 22-dikben indula-meg, és e' következő
 örvendetes hireket hozta magával; — „ A' *Svédek*,
 minekelötte minden Europai uralkodó Fejedelmek'
 szokása ellen még háborut sem izentek volna az O-
 rosz Tsászári Udvar ellen, az Oroszoknak minden
 Nemzet és Hatalomság Zászlói alatt kereskedő ha-
 jóktól vámot venni szokott Kikötő-helyekbe Kron-
 stadtbba, mely hajdon a' *Svéd* Udvarhoz tartozik
 vala, ellenséges erővel bé-ment, ott minden-felé
 Nemzetek' kereskedő hajóit (mintha övé volna itt
 a' fő hatalom) vámolta, öfzve-lődözte és portékáit
 el-szedte, hol a' többi között még egy első tekiu-
 tetben meg-nem esmert *Anglus* Kereskedő hajó-is
 öfzve-lödeztetett. A' szárazon, minden ellenséges
 híradás nélkül, egy Finlándia-szélein fekvő *Nájsúth*
 nevű Orosz Váratskát, melyben igen kevés őrizet
 találtatott, el-foglalt a' *Svéd*; melynek hire futó-
 modván Péttersburgban, ezen Várból a' *Svédek*et
 tsúfólon ki-verték és nagyobb őrizettel szállították-
 meg; mely Várnak vizsgál-vételével Péttersburgba
 hallatott a' szörnyü fegyver ropogás. — Midön a'
 még máig-is törvényesen hadat nem izent *Svédek*
 ilyen ellenséges lépéseket tettek volna az Orosz
 Birodalomban, a' *Márs* Sátoriban ritkán szunnyo-
 dazó Oroszok-is jobban ki-nyitván szemeket, (ez
 az a' hír, mely 21-dikben Péttersburgba érkezett) a'
 Báltikum Tengerén már 22 első nagyságú hadako-
 zó hajókkal készen állott Orosz Tengeri Fő-Vezér
Grék, a' *Svédek*nek a' Király Öttse *Károly* Fő-ve-
 zérsége és második Vezér Gróf *Vaktmájszter* alatt
 lévő hajós Sergekkal meg-ütköztvén; mind a' két
 részről olly szörnyü erővel kezdének a' tsatához,
 hogy ha a' hirtelen támadott szél mind a' két ré-
 szen

szen lévő hajókat egymástól el-nem szaggatta volna, a' Tengerek' Ősz Istene *Nepturus-is* kéntelenítettett volna ezen a' tsatán el bámúlni; de minekutánna a' szél mind a' két hajós Serget meg-zavarta, a' *Svédek* 2-dik Tengeri Vezérje Gróf *Vaktmájszter* 74 ágyukkal lévő Vezéri hajójával elfogatótt, Orosz fő Vezér *Grék* Ur-is meg-sebesítettett volna, a' tsatának vége szakadott, és az Oroszok győzedelmek lettenek; mely győzedelmi-pompa edgy örvendetes *Te Deum laudamus* mellett (ezi éneklik a' Keresztények ha sok ellenséget le-vágtak) a' m. hón. 24-dikén véghez-is mene Pétersburgban. Ezen Tengeri ütközetben, noha vesztettek, de ugy viselték még-is a' *Svédek* magokat, hogy a' *Muzkák* magok meg-valják, hogy a' *Svédektől* nem reménylették volna. — — — Már most a' fenn említett vám szedő kikötő helynek magoknak tulajdonított birásától nem tsak meg-fosztottanak a' *Svédek*, hanem 27 kereskedő Svéd hajókat fogságban-is tartanak a' *Muzkák*, mellyeket ugyan el-nem foglaltak; de vitorláit, árbotz-fáit és más evezőit le-szedvén, azokat úszhatatlanokká tették és a' magok hatalmuk alatt tartják, mind addig, mig a' háboru tart. — A' mint bizonyos tudósítások erősítik, a' *Svéd* tsak ugyan nem kitsiny erővel vagygon; mert még ezen tsatázott hajós Sergén kívül 32 első nagyságu hadakozó hajókból álló Serge fekszik a' *Báltikum* Tenger Finlandia szélein lévő szoroságokban a' *Revál* Ki-kötő-hellyében. — Az Orosz Tsászárné és a' Nagy Hertzeg a' magok nyári mulató Várookban *Tzarkovsztzéloban* mulatnak vala a' múlt hónapban, hól a' Nagy Hertzeg az ott kerésztiül a' *Svédek* ellen gyült 40 ezerből álló Táborhoz menő lovos Serget maga Vezérlé a' Tsászárné előtt a' m. h. 24-dikén, más nap pedig maga-is ezen Táborhoz indúlt, hól a' fő Vezérséget maga folytatja a' *Svédek* ellen; alatta lévén más 2 Vezérek u. m. Gróf *Anhalt* és *Mikheljszon* — Orosz-országban minden Várokat erősítenek, a' hadi-népet egymásra gyüjtik: még tsak az Udvari

egy Pataliom a' Svédok ellen gyült Orofz Táborba ment; melyről ritkán lehet emlékezni. Ezen Svédok ellen a' szárazon tsatázandó Tábornak egy nagy része *Kalmukokból* áll, kiknek egy pár pifto-lyak, hoízfzú kardjak és edgy egy nyilok vagyon — és ezek azok a' fene Nemzetbéliek, kiket némel-lyek ember húfsal elő Tatároknak szoktanak ne-vezni: — a' leg-fenebb és vadabb Nemzet az egész Világon.

Itt-is van valami. — Hogy ama fok gyözedel-mi koszorut öfz-fején viselő *Márs'* édes fia fő Vezér *Laudon* ma, vagy hólnap a' Horváth-orfzági Tá-borhoz indul, és a' beteges állapotban lévő Hertzeg *Liktenftein Károly* Ur' Vezérléle alatt lévő Tábor-t keze alá fogja venni, az olly bizonyos, mint két-szer kéttö négy. — Ugy beízzélik, hogy Tseh és Morva-orfzágokból 30-ezer nép menne Bukoviná-ba, és az alattomban követ-fávó Lengyeleknek Kor-dont húzna. — A' Prufzszus 40-ezerrel Kurlándia-felől már Táborban áll; azt beízzélik némel-lyek, hogy a' Svédnek akarna segítségül lenni; de ennek bizonyos okát tsak ugyan lenki sem méri tudni mi-ért? — Azon *Tarnovi* és *Keltzi* Lengyel Püspök Hertzeg *Szonók*, kit azon fzin alatt, hogy elmé-jében meg-háborodott, már 4 elztendök alatt tar-tanak vala a' Lengyelek örízet alatt, a' napokban meg-hólt. Ezen hirt febes nyargalva vivé egy Káp-talanbéli Pap *Varfaoba* a' Kírályhoz. Miért? tsak 48 milliom Lengyel forintotskája maradott maga után, mely a' *Confederátziot* futtagoknak jó segit-tség. — A' *Dánus* az óltalain kötés alatt tartozó 6 hadakozó hajót egész hadi-készülettel, és a' 10-ezer fegyveres népet már a' Mulzskának meg-adta. — *Khotzim* a' miénk; de a' Bafa házán kívül tal-pig le-van égve. Hogy ezen tudofítás még a' hadi-tanátstói ki-adott hírek között nem találatik, nem kel tsudálni; mert az, ki ezen hirt hozta éjjel nap-pal leg-sebesebb Poltán jött, 's úgy tudjuk mi; a' pe-
li, ki amoda vífzi még a' Nagy Táborhoz megy

's úgy jó vizfzja. A' Környülfállításokból-is tudnant valamit írni; de várjuk a' tökéletes tudósítást.

Elegyes Tudósítások.

Minden kérdések felett, tudjuk, hogy ez az első kérdések a' mi Erd. Olvasóinknak a' *Magyar Kurirhoz*: hogy van és mit csinál a' F. Császár? melyre minden közelebb érkezett tudósítások-ízerént azt felelhetjük, hogy ő Felsege a' leg-frissebb egészséges állapotban vagyon: a' körülötte lévő Orvos Doktoroknak jóvallásokból, természetfelett, minden reggel és este Pálinkát iszik; (*) az egészségnek azon szokatlan levegőben való fenn-tartála végett ottan ottan pipára gyújt és dohányozik: és úgy tapasztalta, hogy mióltától fogva ezen véghetetlen nyughatatlanságai között ezen valóságos Magyar orvos-efközökkel él, azolta igen fris egészsége vagyon. Mióltától fogva ő Felsege többnyire éjjel nappal a' külső Magyar- levegőn szorgalmatoskodik és Magyar éltető dolgok által tápláltatik, (azt írják minden Levelekben) egész al-földi Magyar szint öltözött magára, és a' mi Tábort nap sütötte Húzáraink nem győznek eleget gyönyörködni az ő magokhoz tsak nem hasonló színű Vitéz Fejedelmekben. — A' F. Császári Tábornál 500 'Sidók mondotnak már valóságos hadi-szolgalatot tenni. — Az Erdélyben Brassóban lévő Kereskedők már a' félelemnek és az előre való vigyázásnak, miatta a' magok portékájakat rész-ízerént Károly Fe-

(*) A' Pálinkát egy szüntelen való mozgásban és fáradságos szorgalmatosságokban lévő embernek mértékletesen igen egészségesnek lenni tapasztalták; a' penma, vagy más belső foglaltságok mellett élő embernek ellenben veszedelmes. A' pipa a' szokott levegőt változtatknak hasznos.

Fejérvárra, rész-szerént más hazabéli Koltosos-váro-
lokba költeztették. —

A' Drágaság mindenütt most kezd talpra állani, hólott a' termés ebben az esztendőben mindenütt igen kegyelmesnek iratik. — Ugyan itt Bétsben a' múlt hétnek 3 utolsó napjain egy koposzf fejü Kalmár áll vala a' szégyen-köven ezen mellyére függesztett irással: *Tsalárd és Tökéletlen*. Az ezen szomorú szemlélésnek Piatzán öfzve-gyült fokóság között igen kevesen tapasztahtatnak vala olyanak, kik ezt sajnállották volna, azért: mert ennek 50-ezer forintnyi érő jófzága lévén, még-is 50-ezer forintokra hamis kötelező Leveleket tsinált vala: már most 3 esztendők alatt egy pénz-nélkül útfzát fepervén, mit használ a' már meg-keresett 50-ezer forint? — A' nagyobbik Gr. *Friesz* Kis-aszfzony a' múlt h. 14-dikén a' Szakszoniai Minister és Követ *Sénfeld* Urhoz férhez ment. A' második Kis-aszfzony-is egy hazabéli Gavallérral jegyben lenni mondatik. Itt egy néhány Frantzia Gavallért mondanak, hogy szeretet volna Német-pénzt házasodni, de minekutánna a' *Himeni* kotzkája egy másra hánytá volna a' vakot, mind egy egy üres kafarat vitenek haza. *Auri Sacra fames quid non mortalia ogis pectora!* Oh aranyos szeretet; ki jobbnak itéled a' keferü Orvofságokat egy kis nád-mézzel bé-venni!

Tudománybéli jelentés.

Erdélyben a' Károlyvári Püfspöki Könyv-nyomtató Műhelyben éppen Sajtó alatt vagyon. a' jelen-

való időben T. T. Nép. *Tschupik János* Urtól a' F. Ts. és Kitályi Udvar 24 éfztendők alatt volt nagy érdemü Udvari Papjától és Prédikátorától iratott Prédikátzioknak első darabja, mely még ezen folyó éfztendőnek Magyar nap-fényét fogja szemlélni. A' mi ezen néhai böldog emlékezetü lelki atyának ezen hólta után Német-nyelven ki pallérozott Prédikátzióit leg-inkább kedveltetheti az, hogy ezek rövidék; minden keringő beszéd-nélkül egyenes, érthető világos szókkal irattak. és az edgyügyübb kegyelembéli tehetségü halgatoknak-is érthetőségekhez alkalmaztattak: ezekben tsak a' minden Keresztényeknek tudni szükséges Evangéliumbéli igazságok foglalathnak, ugy, hogy mindenektől valamint nagy halzonnal olvathathatnak, ugy minden Keresztényi gyülekezetekben, minden időben, kevés változtatással igen nagy elő-menetellel és lelki-halzonnal mondattathatnak-el. Ezen Prédikátzioknak Német nyelvből Magyarra lett fordittatásokhoz nagy érdemet fog az ragasztani, hogy ezek ama jó szivü Hazafi', a' Tudományoknak és Hazánk nyelvének tavaszi ujj jövésit maga tulajdon atyai kezével öntözgető Kegyelmes Erdélyi Püspökünk' igazgató általma alatt volt; Jesuita T. T. *Jakab András* Ur, egy; nem tsak a' tudományokban, hanem mind a' két nyelvben tökéletesen jártas Férti fordította. Az egész Munka 10 részt foglal magában, mellyek közül az első 4 ugyan annyi éfztendőbéli Dominikák-ból áll, az 5-dik és 6-dik Innepi Prédikátziókat; a' 7-dik és 8-dik *Quadragesimáhot*, az utolsó 2 rész Urnapi és a' *Böldogságos Szüz innepére* tartozó Prédikátziókat foglalnak magokban. Nem kételkedünk, hogy a' ki ezen munkának első részét meg-olvassa, a' többitt-is nagy ohajtással ne ohajtsa. — A' Magyar Kurirnak ugyan még ezeknek olvasásokhoz szerentséje nem lehetett; de az ötöt tudositott nagy érdemü Urnak tudositásában kételkedni vakmerőség volna. Éljenek Hazánk-nyelvének jó-szivü kevés számu Gyámolj!!!